

Puheenvuoro: Tuulivoimayhtiöt pääsevät Suomessa voolemaan kultaa ja välttävät verot – Samaan aikaan kallista kantaverkkoa rakennetaan sähkönkuluttajien ja veronmaksajien piikkiin

Fretoimittaja 23.11.202209:03

”Kovaa tulosta ja yhteiskunnan tukea hyödyntävät tuuliyhtiöt eivät juuri osallistu kantaverkon vahvistamisen kustannuksiin”, kirjoittaa MMT Riikka Rajalahti.

Lisää kapasiteettia. Tuulivoiman lisääntyminen vaatii myös parempia siirtoyhteyksiä. ANTTI MANNERMAA

Maailman energiamarkkinat ovat voimakkaan muutoksen kourissa maiden pyrkiessä siirtymään kohti vähähiilistä taloutta. S&P Global ennustaa uusiutuvan energian kattavan 60 % Euroopan ja noin 40 % USA:n ja Kiinan energian tarpeesta vuonna 2030. Maailmanlaajuisesti osuuden odotetaan kattavan noin 18 % kulutuksesta.

Suomessa korostetaan erityisesti tuulivoimarakentamisen nopeutta, edullisuutta ja markkinaehtoisuutta. Keskustelusta puuttuu kuitenkin vähintään yksi merkittävä näkökulma – sähköverkko, kaapelit ja niiden hinta. Kantaverkon vahvistaminen riittävän säätövoiman ohella on perusedellytys hajautetun tuulivoiman hyödyntämiseksi. Vaihteleva sähkön pientuotanto haastaa myös kantaverkon tasapainoa.

[Tilaa tästä T&T:n maksuton uutiskirje – Kokoamme kiinnostavimmat artikkelit sähköpostiisi joka päivä.](#)

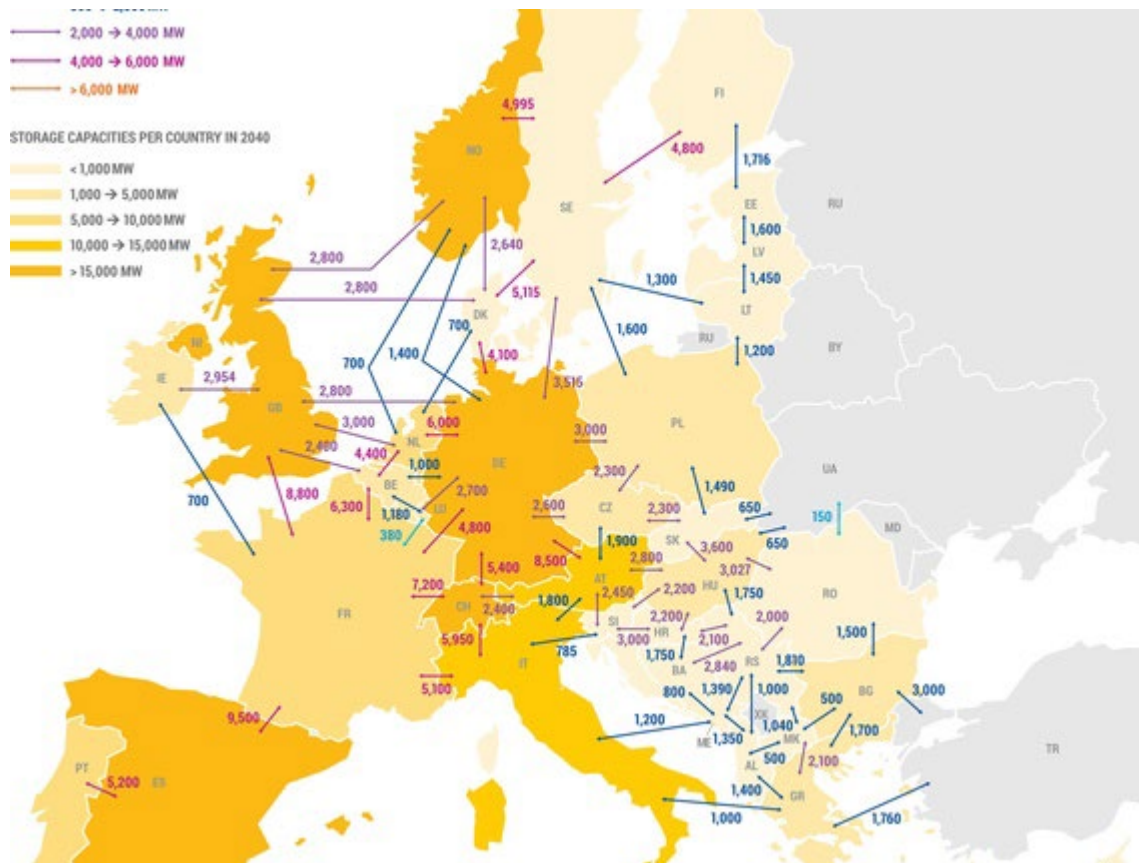
UUSIUTUVAN SÄHKÖN käyttö vaatiikin tuntuvia panostuksia voimalinjoihin maailmanlaajuisesti. Kansainvälisen Energialaitoksen arvion mukaan ilmastotavoitteiden saavuttaminen edellyttäisi vuosittaisten kantaverkkoinvestointien nostamista nykyisestä 260 miljardista dollarista jopa 820 miljardiin vuoteen 2030 mennessä. Yksistään Kiinan valtion kantaverkkoyhtiö aikoo investoida 350 miljardia vuoteen 2025 mennessä ja USA 200 miljardia vuoteen 2030 mennessä.

Euroopan kantaverkkoyhtiöiden yhteistyöjärjestö Entso-E arvioi, että kantaverkkoinvestoinnit vaativat 240 miljardia euroa seuraavan kymmenen vuoden aikana.

Erään arvion mukaan Euroopan siirtyminen 100 % uusiutuvaan energiaan vaatisi 240 % enemmän sähkön siirtokapasiteettia ja vuosittain jopa 530 miljardin euron investoinnit. Yksistään Saksan pitää lähivuosina rakentaa jopa 12 000 kilometriä uutta voimalinjaa, noin 79 miljardin euron edestä.

Linjojen rakentaminen on kuitenkin kohdannut vastustusta, ja niiden rakentaminen on viivästynyt useilla vuosilla suunnitteluhaasteiden ja oikeustoimien takia. - Britanniassa suunniteltu 50 GW:n merituulivoiman lisärakentaminen ja käyttöönotto vaatisi rinnalleen 54 miljardin punnan investoinnin kantaverkkoon.

Kaukana avomerellä sijaitsevat merituulivoimalat eivät herätä suurta vastustusta, mutta niiden vaatimaa kantaverkkoa asukkaat eivät hyväksy lähelle asutusta – eli kantaverkon pituus kasvaa.

SUOMEN KANTAVERKKOYHTIÖ Fingrid joutuu rakentamaan kolmen miljardin edestä kantaverkkoa seuraavan 10 vuoden aikana, pääasiassa voimakkaasti lisääntyvän ja kaukana kulutuksesta sijaitsevan tuulivoimatuotannon takia. Jo tällä hetkellä kantaverkon kapasiteetti rajoittaa tuulivoimarakentamista. Arvioiden mukaan kustannukset voivat nousta jopa 10 miljardiin euroon, jos suuri määrä merituulivoimaa kytetään kantaverkkoon.

Tämän lisäksi rakennettavat 5 200 kilometriä uutta voimajohtoa – nykyisten 14 300 kilometrin lisäksi – vievät useita kymmeniä tuhansia hehtaareita pois muusta maankäytöstä. Siirtolinjojen ja kantaverkkojen alle jäävä maa pakkolunastetaan yleensä alhaisella kertakorvauksella.

Fingridin kantaverkkoliityntämaksut ovat toistaiseksi Euroopan toiseksi edullisimmat. Fingrid kerää asiakkailtaan kantaverkon otto-, anto-, kulutus- ja tehomaksua. Valtaosa kokonaismaksuista kohdistuu sähkön kulutukseen. Lisäksi yhtiö saa sähkön aluehintaeroista johtuvia pullonkaulatuottoja, jotka käytetään pääosin kantaverkkoinvestointeihin.

KOVAA TULOSTA ja yhteiskunnan tukea hyödyntävät tuuliyhtiöt eivät juuri osallistu kantaverkon vahvistamisen kustannuksiin. Suomessa sijaitsevat tuuliyhtiöt eivät myöskään käytännössä maksa yhteisöveroa Suomeen. Syynä ovat muun muassa mankala-malli, yhtiömuotojärjestelyt ja kansainvälinen verosuunnittelu.

Tanskassa sen sijaan on jo valmisteltu lakiesitys tuottajamaksusta, joka velvoittaa uusiutuvan energian yhtiöt osallistumaan kantaverkon vahvistamiseen.

Kantaverkon kustannukset Fingridille, veronmaksajille ja maanomistajille ovat mittavat. Edulliseksi mainostettu tuulivoima näyttäytyy eri valossa, kun nämä kustannukset huomioidaan. Pääasiassa ulkomaisessa omistuksessa olevat tuuliyhtiöt ovatkin olleet kantaverkon kustannuksista hiljaa.

Suunnitelmissa on jopa 50-kertaistaa tuulivoimatuotanto ja tuottaa sähköä moninkertaisesti yli Suomen ennustetun sähkön tarpeen. Kaupankäynnin odotetaan myös helpottuvan, sillä EU:n niin sanottu puhtaan energian paketti edellyttää, että vuodesta 2020 lähtien jäsenmaiden tulee sitoutua varaamaan vähintään 70 % sähköverkon kapasiteetista kaupankäynnille.

Ruotsin ja Suomen välille rakennettavan Aurora Linen on tarkoitus palvella koko Eurooppaa. Lisäksi suunnitteilla oleva kantaverkon vahvistus Keski-Eurooppaan sähköntuotannon ja -kulutuksen sekä häiriöiden tasaamiseksi johtaa tuuliyhtiöiden kasvavaan sähkön vientiin Keski-Eurooppaan. Se taas johtaa hyvin todennäköisesti suomalaisen kuluttajan ja teollisuuden sähkön hinnan nousuun.

Riikka Rajalahti, MMT

Jyväskylä

FREETOIMITTAJA